СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 47. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 28-го лютого 1939. No. 47. Jersey City, N. J., Tuesday, February 28, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗА ГОСПОДАРСЬКИЙ ЗВЯЗОК З КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — В неділю дня 26. лютого б. р. відбулися в Філядельфії в Домі Горожан другі господарсько-кооперативні наради, скликані заходами Українського Будівельно-Позичкового Товариства. Виголошено три реферати на тему організацій життевого обезпечення, кредитових юній і господарського положення на Рідних Землях, а зокрема в Карпатській Україні. Референтами: д-р В. Ґалан, д-р Л. Мишуга і д-р Л. Цегельський. Нарадами проводив Т. Чемерис. Наради покликали до життя ініціятивний комітет для зібрання інформацій у справі господарської співпраці Карпатської України з українською іміграцією в Америці. До комітету ввійшли: д-р Павло Дубас, Олена Штогрин, В. Кучкуда, Т. Чемерис, В. Лотоцький, д-р В Ґалан, д-р Л. Мишуга. Комітет уконституувався в такий спосіб: д-р В. Ґалан голова, а д-р П. Дубас секретар.

ГАЙНСА УЗНАЛИ ВИНУВАТИМ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяглих узнала нюйорського політичного „боса" з Тамені Голу винуватим у всіх 13 точках, які закидав йому окружний прокуратор Дюї. За 12 точок грозить йому найвища кара по 2 роки від точки. Разом за все грозить йому найбільша кара 25 літ. Гайнсові закидали, що він, уживаючи своїх великих політичних впливів, помагав ґенґстерам управляти ріжні „рекети". А коли поліція ловила ґенґстерів, Гайнс впливав на судові і поліційні власти, щоб їх випускали. Колиж траплялися вперті поліцаї, то Гайнс старався про те, щоб їх усувано, або переношувано на інше місце.

БЕРУТЬСЯ ДО СУДДІ КЕПШОВА.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія зарядив спеціяльне слідство над урядуванням судді Кепшова, якому прокуратор Дюї на розправі Гайнса закидав, що той був одним із тих, що викидав зо суду розправи, в яких мали судити ґенґстерів з організації „Доч Шульца". А мав він це робити в порозумінні з політичним „босом" Гайнсом.

ПОПУЛЯРНІСТЬ ДЮЇЯ ЗНАЧНО ЗРОСЛА.

НЮ ЙОРК. — Тепер, коли окружному прокураторові Дюїєві вдалось потягнути перед суд і признати винуватим сильного політичного „боса" Гайнса, його популярність підскочила дуже вгору. Всі подивляють його за мужність, характерність і розум, що вдалось йому зломити ту сильну систему злочину і продажности, яка закралась в Ню Йорку навіть до судових і поліційних власней та впродовж довгих років розточувала суспільний лад. Тепер републиканці задумують використати популярність Дюїя і поставити його в наступних президентських виборах на кандидатів з боку Републиканської Партії.

РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ РОБІТНИЧІ ГРУПИ ДО ЗГОДИ.

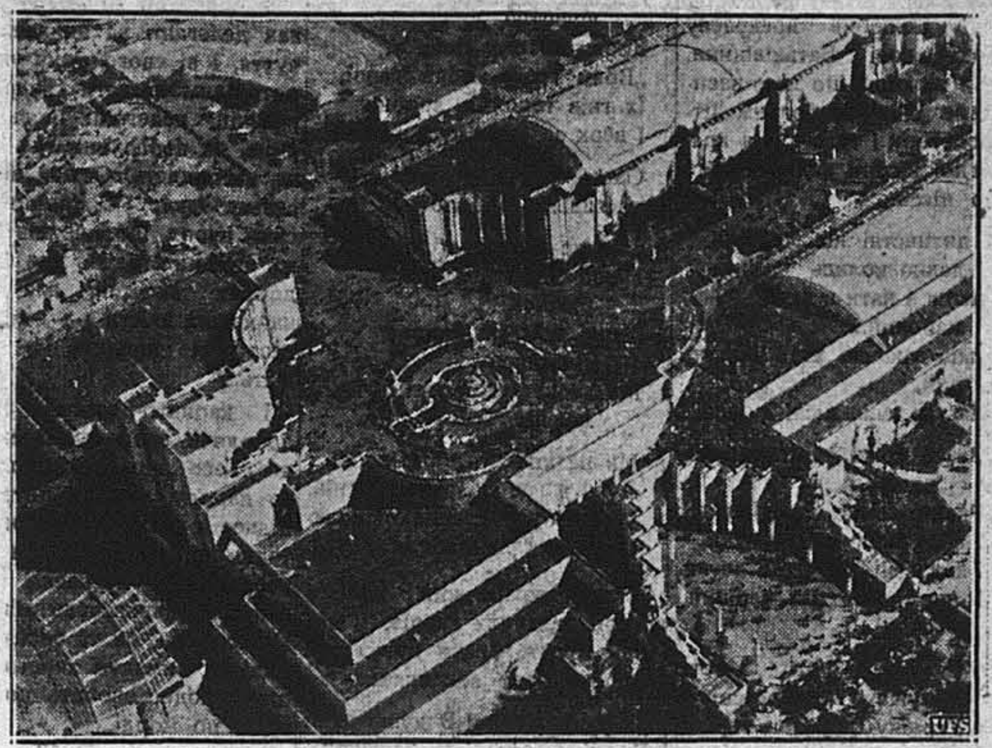
МАЯМІ. — Президент Рузвелт вислав депеші до Вілйема Ґріна, президента А. Ф. П. і Джана Луїса, президента К. П. О., з проханням чимскорше прийти до порозуміння і заперестати дальшу боротьбу, яка треває в робітничих рядах. Президент говорить, що нині є пекуча потреба, щоб це порозуміння осягнути. В політичних колах є таке переконання, що тепер до такого замирення прийде. Ґрін зведів зараз створити комітет з трьох осіб, що мають зо завдання розпочати переговори з К. П. О. Але Джан Луїс покищо не зробив жадного кроку в тому напрямку.

ЗУДАРИЛИСЯ ДВА КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок великої мряки, що оповила східне побережжя зударились недалеко берегів стейту Ню Джерзі два кораблі, внаслідок чого один з них пішов під воду. Тими кораблями були: американський тягаровий корабель „Ліліян" і німецький корабель „Віґанд". Американський пішов під воду. 32-ох моряків з нього врятовано.

МАМА СТРУЇЛА СЕБЕ І ДІТЕЙ.

ПІКСКИЛ (Ню Йорк). — Лідія Вен Дусен, 37-літня жінка одного шофера, попо̂внила самогубство випивши отрую. Але заки померла вона дала напитись отруї також свому малому синкові і сусідському 12-літньому хлопцеві, що був у той час в її хаті. Вона сама і її синок померли, а сусідський хлопець бореться зо смертю. Причиною цеї трагедії, як подала вона в листі, було це, що вона любила одного чоловіка, без якого не могла жити. Власти ствердили, що вона зпочатку думала лиш собі відобрати життя. Але, напившись отрую, здуріла і потягла на другий світ і двох невинних дітей.

ВИСТАВА В САН ФРАНСІСКО.
Вид з літаку на виставу в Сан Франсіско, що розміщена на острові й обіймає 400 акрів землі. Як виставу усунуть, острова будуть уживати як летнища.

НОВА УКРАЇНСЬКА СТАНИЦЯ У ЛЬВОВІ.

Недавно повстала у Львові українська вирібня стилевих новочасних меблів „Еар", що міститься при вул. Кор. Ліщинського 23.

Дуже широко поширене в останніх часах стосування зразків українського народнього мистецтва в кераміці, тканинах та одежі якось небагато знайшло приноровлення в дереві. Правда, досить поширений тепер виріб гуцульських коробок, топірців і т. і., але великих речей у дереві на більшу скалю досі не було. Цю прогалину старається саме виповнити згадана вирібня, що випускає на ринок новочасні, стилеві меблі із зразками українського народнього мистецтва.

Стилеві українські меблі повинні знайти дорогу не тільки до приватних домів, а-ле також до бюр наших центральних установ та всяких інших станиць. Замісць купувати чужу нам культурно мізку тандиту, заступаймо її високовартісними рідними виробами!

СПІР ДВОХ ЧАСОПИСІВ.

Між англійськими щоденниками „Дейлі Експресом" та „Дейлі Телеграфом" виринув оригінальний спір, а саме, який часопис має найбільший у світі наклад. Оба щоденники обстоюють, що найбільший наклад осягнуло їх видавництво. „Дейлі Експрес" заявив готовість зложити на доброчинні ціли 250 фунтів, якщо „Дейлі Геральд" докаже, що його пересічний наклад доходив до 2,478,843 примірників, як у нього.

ЩЕ ОДИН „МАЗЕПА"

Польське Радіо надало оперу Михнаймера „Мазепа", скомпоновану на основі трагедії Ю. Словацького.

ЗА ЗНЕВАГУ ЖИДІВСЬКОЇ РЕЛІГІЇ.

У Ґрудзьондгу відбувся процес проти рисівника Віктора Анджеевського, який до кишенкового календарика „Самооборони" нарисував образок, на якому чорт пише талмуд. Проти рисівника ведуть процес за зневагу жидівської релігії. Як знавці перед судом I. інстанції зізнавали: кс. прелат Тшецяк, рабін, проф. У. И. П. д-р Мойсей Шор. Крім того суд вислухав опінію декана теольоґічного виділу У. И. П. у Варшаві. У висліді розправи окружний суд засудив Енджеевського на тиждень арешту.

ПОХОРОННИЙ ЗЛОДІЙ.

Торонтовська поліція намагається зловити „похоронного злодія", котрий набув свій титул тим, щоограблює доми в часі, коли власники беруть участь в похороні. Цей таємничий вломник слідить у щоденниках за оповіщеннями про смерть в родинах, і як тільки похорон вирушить з дому, він добувається до хати, часто не зачиненої, і ограблює з грощей і дорогоцінностей.

УСЕ ВЖЕ БУЛО.

Вже у 1854. р. один англійський лікар Стенгаґз придумав підчас зарази холери в Лондоні маску, що мала хоронити його та інших лікарів у шпиталі перед бацилями. Він наповнив маску „вуглевим порохом". Газова маска введена підчас останньої війни тільки видосконалила давній винахід.

АРЕШТУВАННЯ НА ВОЛИНІ.

Арештували в селі Вільгорі, рівенського повіту, Павла Цинка, секретаря „Просвітянської Хати". Причини арештування невідомі.

ПОЧАЛИ „ЧИСТКУ" РЕЛІФНИКІВ.

Міністер громадського добробуту й муніципальних справ, Ерик Крос, рішив почати „чистку" реліфних реєстрів у цілій провінції, щоби тим способом очистити їх із паразитів, які кривдять не тільки провінцію, податковців але й дійсно заслуговуючих на реліф людей. Розгін на чистку дало місто Оттава, яка на свою власну руку перевела таке пересіяння людей на допомозі, наслідком чого в 1938 р. заощадило 437,000 долярів. Доходження в Оттаві виявили, що много осіб на реліфі мали добрі доходи з критих джерел; інші мали заховані готівки, а ще інші реліфні допомоги обертали на закупно радій, машин до прання, автів чи біжутерії. В біжучій чистці кожний, що побирає допомогу, буде мусіти перейти через пробне решето.

ВОВКИ РОЗДЕРЛИ ДІВЧИНУ.

В лісах коло Устя, пов. Дісна тічня вовків напала на 11-літню дівчинку, яка верталася зі школи та роздерли її. Населення домагається, щоб органи влади перевели облаву.

ПЕРЕДІСТОРИЧНИЙ ЧОЛОВІК.

Голяндські часописи повідомляють, що в китайському місті Чукутчен віднайшли в одній печері останки сімох передісторичних людей. Учені стверджують, що кістяки старші, ніж з епохи сін-антропоїдів, отже мають більш як 100,000 років. Тип тих кістяків відповідає передколюмбійським американським індіянам, отже це могли бути перші індіяни, що шукали собі тут домівок. Були це перші зразки таких людей, знайдених в Азії.

НЕДІЛЯ 18. ЧЕРВНЯ 1939. РОКУ ВЖЕ ЗА ПЛЕЧИМА! А КІЛЬКИ ТО ПРАЦІ ЩЕ ТРЕБА СПОВНИТИ, ЩОБ ВСЕ ПРИГОТОВИТИ ДО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

ХТО СПРАВДІ ХОЧЕ ЦЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ, ХАЙ ВИСИЛАЄ СВОЇ ДАРИ НА АДРЕСУ:

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014. Church Street Annex, New York, N. Y.

ЗРАЗОК КАР, СПАДАЮЧИХ НА УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ

ЛЬВІВ. — Польська влада постійно карає українських священиків, і то як грошевими гривнами так і тюрмою. Українська преса повна новинок про такі присуди. „Діло" з 9. лютого б. р. подає, що золочівський суд покарав о. Щирбу, пароха Жукова на гривну разом коштами в сумі 490.50 золотих. І то за „зневагу польського урядовця". Коли податковий урядовець хотів здерти з о. Щирби ще якийсь додатковий комунальний додаток то о. Щирба заявив: „Можете собі все забрати, коли у вас все інакше". О. Щирба обстоював, що йому прислугує право до податкових полекш. Екзекутор зізнав у суді, що о. Щирба сказав: „Дурне панство, кеди видає таке дурне устави". Суд дав віру екзекуторові. Та сама польська влада покарала о. Щирбу недавно гривною в сумі 186 золотих за те, що він вивісив на церковних воротах прапор у національних барвах підчас місії.

ВИХОДИТЬ, ЩО ҐЕН. ПРХАЛА УРЯДУЄ.

ХУСТ. — Подають, що в засіданні ради міністрів Карпатської України, яке відбулося дня 5. лютого б. р., взяв участь ґенерал Прхала як міністер комунікації та шляхів.

ПОЛЬЩА И МУСОЛІНІ.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеграфічна подає, що італійський премієр Мусоліні дав інтерві кореспондентові „Газети Польскої", в якому виразив подив для польського народу і його боротьби за незалежність Польщі. Він також сказав, що Польща займає тепер належне становище між великими державами, до якого має право через своє географічне положення і свою історичну традицію. Мусоліні ще підкреслив, що Італію лучить з Польщею і те, що обидві держави мають одні й ті самі ідеї. А що й є ще гармонія щодо політичних інтересів, то приязнь між Італією і Польщею є запевнена.

ВИТАЮТЬ ҐРІМКО ЧЯНА.

ВАРШАВА. — Уся польська преса, уряд, місто й населення аж заходяться від радости, що витають у себе італійського міністра справ закордонних Чяна. Приняття перемінилося у величаву маніфестацію польсько-італійської приязні. Чяна удекоровано найвищим державним відзначенням. Витаючи Чяна польський міністер справ заграничних Бек підкреслив, що Чяно „знайшовся в Польщі між щирими приятелями-Італії".

ХАЙ ЖИВЕ МУСОЛІНІ, ПРОЧ З ГІТЛЕРОМ.

ВАРШАВА. — Ось такими словами витала товпа польських демонстрантів Чяна, коли переїздив вулицями міста.

ПЕРЕПРОСИЛИ НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН. — Польський уряд просив вибачення за те, що польські студенти повибивали шиби в німецькій амбасаді в Варшаві. Подано, що студенти були виведені з рівноваги, і то головно тим, що в Данціґу німецькі студенти вивісили в каварні напис „полякам і псам вступ зборонений".

НАПРУЖЕННЯ ЗМАГАЄТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Протинімецькі демонстрації продовжуються. Демонстранти домагаються, щоб Польща вислала військо до Данціґу. З Данціґу доносять, що там далі побивають польських студентів і викидають їх зі шкіл, особливо з політехніки.

ДОВКОЛА ВИБОРУ ПАПИ.

БЕРЛІН. — З Риму доносять, що між кардиналами є ще далі сентимент за те, щоб тим разом вибрати папою не-італійця. Між кандидатами займає поважне місце кардинал Ґльонд з Польщі. Поширюють вісти, що якщо він не зістане вибраним папою, то певно зістане секретарем стану.

„ПАЛЕСТИНА".

ЛОНДОН. — Під такою назвою готова незабаром зродитись нова арабська держава, в якій жиди, що мешкають в Палестині становилиб меншину. Таким чином Англія хотілаб позбутись свого мандату над Палестиною, яка наносить їй повно клопоту, як через жидів так і арабів, яких годі погодити. Жиди є проти цього. Кажуть, що їх Англія „зрадила".

ЛИТВА БУДУЄ СВОЮ ПРИСТАНЬ.

КОВНО. — Литва рахується з тим, що може прийти до того, що вона не буде господарем у Клайпеді, теперішній її одинокій пристані. І тому взялася будувати свою власну пристань Швенту, що буда досі звичайною рибацькою оселею. З того виходить, що вона поступає в подібний спосіб як Польща, що боячись втратити цілковито Ґданськ, взялася розбудовувати свою пристань Ґдиню.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокое число три центи		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВІДСВЯТКУВАТИ?

Хочемо зрости в ще більшу силу. Хочемо мати нові кадри нових ідейних робітників в Америці. І хочемо в ті важливі хвилі, які переживаємо, виявити на кожному полі повноту нашої енергії й нашого запалу. А як так, то й мусимо подбати за скріплення У. Н. Союзу, щоб він став ще сильнішим: числом, мораллю й ідеєю.

Ось це є певно в думках наших союзовців і тих усіх, що бажають добра українській іміграції й українському народові взагалі. Ті думки особливо насуваються нам тоді, коли згадуємо за 45-ліття У. Н. Союзу. Бо хоч У. Н. Союз в цьому ювилейному році не поставив до нашого загалу ніяких спеціяльних домагань, то таки не можемо позбутись того, щоб якось не відсвяткувати того 45-ліття. А що так є, то для прикладу наведемо уривок з листа, якого надіслав до головної канцелярії У. Н. Союзу п. Петро Кізел, секретар від. 292 У. Н. Союзу в Дітройті. Він пише таке:

„Цього року припадає 30-ліття існування нашого відділу. Хочемо пошанувати як слід це 30-ліття, і хочемо це зробити працею в користь нашої організації. Ми є тої думки, що найкраще пошануємо цей ювилей тим, що приєднаємо до У. Н. Союзу 30 нових членів. А що цього року ціла наша організація обходить 45-ліття свого істнування, то хочемо й ту велику подію гідно звеличати. І то звеличати в такий спосіб, щоб приєднати для У. Н. Союзу 45 членів. Очевидно, що ми будемо старатись дістати на протязі цього року таки цілих 100 членів, але 75 членів то таки мусимо дістати: 30 членів з нагоди 30-літнього ювилею нашого відділу, а 45 членів зприводу 45-ліття У. Н. Союзу. На початок посилаємо 10 аплікацій молодих членів".

Ось так підходять наші люди до справ: просто, ясно, розумно й ідейно. Без шуму, гуку і стуку. Без великих слів, а за те з — ділами. Ось в тім і є загадка цілого У. Н. Союзу. Він завжди мав таких людей, що йому віддавали свій труд і своє серце. Він їх має і тепер. Всюди, по ріжних закутинах, знаходяться наші добрі люди, що не зважаючи на тяжкі часи й інші лихоліття, таки відчувають потребу прислужитись тому, що наша іміграція збудувала своїми найкращими силами, і що є частиною нашого власного „Я".

Працювати для У. Н. Союзу — це є почесть. А терпіти через нього й для його користи — це є слава. Кожне гірке слово, яке приходиться нераз витерпіти тим, що стають в обороні нашої організації й її ідеї, іде їм на рахунок їхньої ідейної праці. А хто це розуміє і відчуває, а ми певні, що таких є багато в Америці, хай поступає тепер у подібний спосіб, як поступили союзовці з 292 відділу. Хай їхній добрий почин стане нам усім заохотою до такої самої праці.

Олесь, співець боротьби за кращу долю України

В січні місяці українська кольонія в Празі святкувала 60-річний ювилей видатного поета старшої генерації **Олександра Олеся.**

Олександер Кандиба (таке є справжнє призвище) народився р. 1878 на Харківщині. Прожив свої дитячі і молодечі роки на межі старої Гетьманщини і Слобожанщини, серед широких степів України. В дитинстві часто втікав у степ і полюбив прекрасну природу своєї Батьківщини. Тому й не диво, що поет називає себе „Рідним братом вітру; простору і трав"... Ця краса рідної країни надхнула його до пісень.

„В дитинстві ще... давно, давно колись
Я вибіг з хати в день майовий...
Шумів травою степ шовковий,
Сміявся день, пісні лились...

Ввесь божий світ сміявсь, радів...
Раділо сонце, ниви, луки...
І я не виніс щастя-муки,
І задзвеніли в серці звуки,
І розітнувсь мій перший спів"...

Це було в р. 1904. З того часу ось уже 35 років оспівує поет Україну, яку так гарячо кохає...

„Для всіх ти бідна і нещасна,
Моя Україна прекрасна,
Пісень, волі сторона"...

Але нетільки про красу рідного краю співає поет. Ні, він болів душею, що Україна в неволі, і хоче співати так, щоб визволити її, „Самсона" в кайданах... А для цього треба: „Не слів мені, а стріл крилатих, вогняних! Я хочу вам про рідний край казати"... пише поет. Він знає, що Україна:

„Як вулькан згаслий, але чую я,
Що в душі твоїй прекрасній, море ще вогня...
Вірю я, що обороне ще
Сам себе мій край...

Олесь, це співець боротьби за кращу долю України:

„О, мій велитню-Самсоне, пута розривай!"...

І поет кличе свій нарід до боротьби не словами, а мечем. І його слово теж стає мечем": „О слово будь мечем моїм".

Наш нарід це здебільше селяни, тому поет кличе їх:

„Тихо з повіток плуги витягайте,
Куйте в проваллях мечі...
Вище ж прапор ясний!
Більше віри в борні!"..

Поет хоче, щоб у боротьбі за кращу долю Батьківщини став ввесь нарід, тільки тоді буде перемога...

„О всі гуртом! В єднанні — сила,
В єднанні успіх перемог,
Бо ростич — всіх надій могила,
Пустеля сіра без дорог"...

І поет бачить як:

„Мають знамена і бється юнацтво,
Крови потоки лючи"...
„Вони гроза, вони герої,
Їх гнів героями зробив
І верх за ними буде в бою"...

Олесь вірить у смілість і витревалість в боротьбі:

„Ми не кинемо зброї своєї:
Наше військо сміється бючись,
Наше військо вмирає сміючись...
Ми не кинем боротись за волю...

Ми не кинемо зброї своєї...
Дужі в нас і бажання і гнів.
Ми здобудемо землю і волю
І загоїмо рани віків"...

Нарід український має в історії великих героїв, і молодь мусить брати приклад з батьків. Поет закликає:

„В руки зброю! В душу гнів!
В серце сміливість батьків"...

І ось сини України пішли знову в бій... Тепер вже останній до перемоги...

Олесь співець:

„Потоки, потоки шумлять та гудуть,
Сини України ідуть та ідуть,
Як хвилі, позлочені сонцем,
Шумлять і гойдаються їх прапори..."

Уже піднімається
„Дух України! Орел!
Дух вільний, смілий і високий"...

Поет вже бачить вільну Україну. І бажає їй безконечного життя і щастя:

„Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!...
Шуми Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі"...

Поет у свій шістьдесятьрічний ювилей дочекався своїх мрій. Повстала Україна, — в Карпатах. Хоч не Велика, але вже близиться час, що повстане й Велика Україна, незалежна й свобідна на всіх своїх теренах...

Марія Омельченкова,
Прага.

„Вірний і відданий..."

(З мого римського щоденника).

Вчора я слухав радіо з Будапешту.

Карпаторусский спікер, що говорив московською мовою, домішуючи час від часу українські слова, щоб показати, мабуть, своє справжнє походження, переказував промову якогось мадярського міністра (здається Імреді, не розібрав як слід) до якоїсь „карпаторуської" делегації з приєднаних до Мадярщини земель.

Мадярський міністер дякував делегації за виявлені почуття, і зі свого боку уважав потрібним сказати „карпаторуській" делегації щось приємне, як цього вимагає світова ввічливість. Отже він їй сказав таке: — „Карпато-русский народ, що прожив із нами стільки століть, має багато добрих якостей, але його найкраща якість — це його незломна вірність і відданість..."

І карпато-русский спікер, доводячи свою приналежність до цього „вірного й відданного народу, уважав потрібним піднести вище свій голос, щоб таким чином висловити своє зворушення ласкавим признанням мадярського міністра. Цілком так, як та собака, що радісно вимахує хвостом, коли господар зволить погладити її по морді...

„Вірний і відданий"...

Що й казати, — прекрасні прикмети. Але тільки тоді, коли вони виявляються в лоні **власної** нації, на користь і добро **власного** народу. „Вірність і відданість" чужому народові, що гнобить твій власний, видається очевидячки провідникам панівної нації додатньою прикметою, але в очах представників нації поневоленої набирають вони справжнього свого вигляду, себто вигляду: **зради і сервілізму.** Говорити представникам чужого народу, що його **найкраща** прикмета — його „вірність і відданість", значить зводити його до... собачого ступня, значить ставити до нього з погордою й призирством.

І певно, що ті люди, що їх бачив перед собою мадярський міністер на ніщо інше і не заслуговували, як на погорду і на призирство, але панові міністрові не треба було занадто узагальнювати: адже вже й сліпому видно, що український нарід на всіх територіях, де його поневолено, давно вже позбувся цієї „найкращої прикмети" — вірнобиттям, а хоче вірно й віддано служити тільки **власному** народові; власним національним ідеалам. Колись і на Наддніпрянській Україні був в моді вираз про „самоотвержених малоросів", — але тепер цю породу можна знайти хіба тільки на еміграції, та і тут багатьох малоросів, коли їх назвати „самоотверженими" вже заливає краска сорому...

Щож до „вірности й відданости" „карпато-русского народу", то дуже скоро, бо вже 12. лютого одержить п. мадярський міністер красномовну відповідь з перших соймових виборів збудженого національно населення Карпатської України. Нема ніяких сумнівів, що воно скаже раз на завжди, що хоче „вірно й віддано" служити тільки власній Великій Нації, що на всіх просторах земної кулі закладає підвалини величньої Української Соборної Держави.

Евген Онацький, Рим.

ЗДЕМОЛЮВАЛИ УКРАЇНСЬКУ КООПЕРАТИВНУ ДОМІВКУ „ОРЛІВ" І ЧИТАЛЬНЮ „ПРОСВІТИ"

(Надіслане листом з краю).

Дня 19. січня ц. р., себто на свято Богоявлення, вечором (коло 9 г.) напала на село **Кудинівці, зборівського повіту,** ватага з 20—30 людей. До села підїхали підводами, які в часі нападу чекали під селом. Всі напасники були у військових плащах і шапках, мали кріси, деякі і наплечники. Вони наскочили на дім місцевого сотрудника, в якому є кооперативна крамниця, товариство „Орли" та бібліотека читальні „Просвіти". Вибили вікна, дісталися крізь них до середини та знищили уладження домівки „Орлів" і бібліотеку читальні, при чому подерті книжки викидали крізь вікно на дорогу. Потім розбили фронтові двері та вдерлися до крамниці. Порубали там ляду, шафи, столову вагу, посикдали на середину сіль, мило, бочку сира, цукор і зілляли все чорнилом. Забрали електричні батерейки, жарівки, тютюн, солонину, сок. Все те тяглося яких 20 хвилин, бо тимчасом ударив хтось у дзвін і побудив людей. Це стрівожило бандитів. Втікаючи вони важко побили Кипріяна Наконечного, Адама Шопруна і Юлію Наконечну. На місці нападу грабіжники залишили відломаний приклад кріса, два крісові набої і один револьверовий. Шкоди зробили на півтори тисячки злотих. Перед самим нападом бандити побили Теодора Петришина, на якого наскочили на вулиці.

Українські установи в краю і на еміграції повинні допомогти кудинівчанам відновити знищену домівку і читальню.

Чужі назви в Карпатах

Неодного певно, коли мандрував по Карпатах, зацікавило, що стрічав там якісь дивні назви деяких гір або осель. Звідкиж узялися ті назви в наших українських Карпатах. Це назви румунського походження. Крім того за посередництвом румунської мови попались і назви латинські та грецькі.

Так напр. у Карпатських горах середуща частина їх називається Бескидами, від грецького слова „боско" латинського „паско" а наше „пасу". В тім же значінні наші бойки співають: „Бескиде зелений, в три ряди саджений". Крім того є зворот „гнати вівці на бескидування", себто на карпатські більші **полонини,** які одержали цю назву від латинського слова „плянус".

В середущій частині Бескиду зачинається гора Зелемін у гірській полосі Зелемінки (Зелемянки). Назва „Зелемін" це зіпсоване мадярською мовою славянське слово „слімя", по польськи „сьлеме", латинське „кульмен", „трабе". Цеж слово під румунським впливом перетворилося на „шеломин", як це читаємо у „Слові о полку Ігоря", в значінні „гора".

Згадане слово повторяється у назві села Шоломия, бобрецького повіту.

Слово „кормчій" переміняли мадяри на „керманіош", від чого вийшло верховинське „керманич". Наші верховинці перебрали латинське слово „трабс" на „дараба" (німці кажуть „Трабункель").

Верховинці, що сусідують із мадярами, вживають мадярського слова „темстів", замість „цвинтар" (та оба ці слова „цеметеріюм"), а „біров" замісць українського війт (та це останнє походить від німецького „Фогт", перекрученого з латинського „адвокатус").

Західна частина Карпатських гір називається Татрами — назва походить від латинського слова „тетер" — чорний. Цю назву одержали згадані гори завдяки своїм каменистим і безлісним верхам. Також гори у східній частині Бескидів називаються Чорногорою. Сюди по своєму корені належить назва „Товтри", каменистий кряж на ріці Сереті в галицьким Поділлі, що тягнуться на південь від Скалата. В кіцманськім повіті на Буковині є теж село Товтри.

Назва міста **Жидачева** є румунського походження. Подібно тому, як слово „юдеус" у румунській мові, звучить в українській мові „жид", так само в давнішій назві міста Жидачева скривається латинське слово „юдекс". Жидачів був судовим містом для живучих тут румунських кольоністів. В початках, як Жидачів основано, був укріплений земляними валами і ще досі з правого боку є земляні укріплення.

Підчас правління мадярських королів у Галицьким Князівстві та після прогнання мадярів українськими князями перебували тут мадярські губернатори, як за українських так і за польських часів.

У середущім Бескиді у джерел ріки Стрия є камінисті й безлісисті верхи, звані Атара. Ця назва походить від латинського слова „атер" — чорний. Назва гори Аршиця, що є в Бескиді (в Долинщині) походить від грецького слова „арсіс" — верх.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(15)

Цар вислухав всеночню. Цілий ряд саний заповнив Кремль. Бояри беруть великого государя під руки; він одітий в соболеву шубу, без покриття, з вишиваннями, штучно зробленими після всхідних взірців на юхтовій шкірі; на голові у царя остроконечата шапка. Величезні і широчезні сани поділені на два відділи; на заднім, вищім, вивисшенім, сідає цар-государ, побіч нього хрещений цар казанський, на передї, нижче, сідають два бояри. Сани запряжені четверкою, але не рядом, іно гусаком; на кожнім коні сидить візник верхом, з у переднього візниця бич довший від нього самого. По боках саний ідуть „окольничі". За царем настають бояри з ради і сусідства, пишаючись дорогоцінними футрами на своїх шубах, з великими викладаними ковніграми, та обкладами шапок з золоченими срібними вишиваннями, вибагливістю матерій на покриваннях шуб, ріжноцвітністю килимів на своїх санях і дороцінністю своїх коней. Князь Димитрій Іванович Вишневецький, запрошений царем на царську забаву, їхав в одних санях з князем Андрієм Михайловичем Курбським; цілу дорогу вони розмовляли про це, як би то наклонити царя, щоби вислав велике військо на кримського хана і сам його проводив.

Ось приїхали. Бояри ведуть царя під руки по сходах деревляного двору в селі Тайнинськім; перейшовши великі теплі сіни, цар входив до кімнати їдальної. Там були столи, накриті гарними скатертями, на столах покладені тарелі, ножі, ложки, більші куснї хліба, до столів присунені лавки, застелені килимками, а для царя уставлений окремо маленький столик, викладений перломаточними кусниками; перед столиком крісло з позолоченим поручем, а над кріслом ряд образів в гарних рамах. Цар помолився перед образами, перейшов через їдальню до другої кімнати; там палилося в печи, і там цар також наперед помолився, потім сів коло печі, а бояри стояли довкола нього; перейшло кілька минут, цар, посидівши коло печі, встав, взяв свою палицю, що її віддав був окольничому, та перейшов до третьої кімнати, де було його царське ложе, опісля до четвертої, призначеної для двораків, котрі мусіли спати побіч царя, як йому прийшлось ночувати в Тайнинськім. З цеї четвертої кімнати були двері на ганок під дашком, де відбувалися бої з звірями для царської забави. На ганку стояло лише одиноке крісло для царя.

Іван Іванович не був тоді у веселім настрою. Все, що чув і замітив недавно, залягло йому серцю; він відчував, що довкола нього щось задумується, підозрівав, що його хотять підійти, стараються примусити зробити це, чого він не бажав би, а чого бажають другі; цар лютився. Йому приходило на гадку, що цею забавою заговірники хотять покористуватися, щоби підмовити його на війну з Кримом. Ще не було коли Іванові Василевичеві увільнитися тїй бояцливости на отверту боротьбу з видуманими небезпечностями. Покищо все обмежалося ще лише на примхи самоволі.

— Алексію! — сказав цар до Адашева, усївши на кріслі, уставленім на ганку. — Хочемо іти в похід з великим військом на війну.

— Най Бог тебе благословить! — сказав Адашев, досить зачудований цею несподіванкою. — Ми всі ідемо з тобою і будемо битися проти ворогів святого хреста до останньої каплі своєї крови, не жалуючи своїх голов. А куди ти думаєш? Проти татар?

— Ні, проти ливонських німців. Ви, мої добрі, мої вірні бояри так мужно билися з німцями, що мені вже ніяк не хочеться покидати ливонської землі, не підбивши її цілої під нашу державу. А бісурман кримський не страшний; він шле нам своє посольство і вже випустив наш полон. Ми пристанемо на мир з кримським ханом після нашої волі, а самі підемо на німців. Ось і другі бояри на раді також говорили, щоби йти нам війною на ливонських німців. І прибувший князь Димитрій Іванович Вишневецький най з своїми козаками йде з нами також на ливонських німців! Козаки наділені від нас платнею.

— Твоя воля, государю, — сказав Адашев, — ми ще не знаємо, з чим приїде ханський посол; а хоч хан і скаже, що визволить цілий полон, то цьому не можна вірити, бо бісурмен збреше християнинові. Німці, государю, побіджені силою твого царського величества; коли би тепер їх помилувати, дати їм мир, то вони віддадуть нам і Юрєв і Ругодев та інші городи, заняті нашим військом.

— А коли ми їх не помилуємо, — сказав лукаво засміявшись цар — то вони нам віддадуть і Колиньвань і Ригу, і майже всі німецькі городи завоюємо. Ну, але що на це скаже князь Курбський?

(Дальше буде)

Можливо.

— То ви маєте мене за останнього дурня?

— Ні, але дуже можливо, що помиляюся.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТРЕБА ЧИТАТИ РІЖНІ ҐАЗЕТИ.

Славний астроном Ґалілей сказав таке: Чому ми, котрі так любуємося зірками мали би боятися ночі?

Від якогось часу провадиться дискусія на тему „Чи читати нам польські ґазети?"

„Свободі" належиться признання за відступлення сторінки на цю дискусію, бо в дискусії люди виробляють свій світогляд.

Так роблять ріжні часописи, наприклад саме тепер одна польська ґазета веде дискусію на тему „Який мав би бути кращий устрій для польської держави?" А одна карпаторуська ґазета дозволяє на дискусію „Чи треба нам нового календаря, чи держатися старого". Кожний виливає на папір свої думки, а папір звичайно все видержить!

У нашій дискусії, більшість є за те, щоби українці польських ґазет не читали, бо поляки наші вороги. Так, поляки є наші вороги. Але як нам добре пізнати ворога, коли ми його цілого не проаналізуємо. Возьмім на приклад жидів. Знаємо, що Гітлер є великий жидівський ворог. Супроти цього, жиди повинні закинути німецьку мову і німецьку ґазету. Але чи так є? Чим Гітлер їх більше переслідує, тим більше вони слідять за ним. І тим ревніше заглядають до німецької преси, щоб пізнати добре німецькі пляни та краще знати, як стати в своїй обороні. В нас, українців так нема. Кожний думає, що ворога треба тільки ворчиком по голові, але не думає про те, що ворог може бути на це приготований. Чи ворог приготований, це нас не турбує, бо над тим повинен думати редактор і сказати, що робити.

Знаємо, що кожна ґазета має якийсь політичний напрям, якусь свою щіль. Навіть українські ґазети між собою ворогують і одна одній доказує, що її напрямок кращий. Коли читаємо тільки один часопис, тоді сліпо виконуємо волю даної ґазети, а своєї власної опінії не можемо собі виробити. Та чим більше в хаті вікон, тим стає видніше в хаті. Хто крім своїх ще читає чужі ґазети і книжки, той краще може дивитись на світ.

Ті, що є проти читання чужих ґазет, не розуміють американської конституції й далеко не видять. Ми повинні читати ріжні ґазети, бо чим більше будемо читати, тим більше будемо знати і не будемо погноєм чужих народів.

Михайло Люлька,
секр. 401 від. У. Н. С.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Г., Філядельфія, Па. — В звіті з коляди на Карпатську Україну з Філядельфії додати: Тов. Ольги Басараб, від. 46 С. У. А. зложило з коляди $10 на Карпатську Україну, гроші передано комітетови в Філядельфії.

А. Б., Бруклин, Н. Й. — В збірці на святі Лесі Українки додати: С. Глушко $1.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Місячний мітинг Бр. св. О. Николая, від. 78., відбудеться 5. березня, в гали церковній, як усе був, по Сл. Божій. Кожний член має заплатити місячне. Уряд за нікого не посилає. Най ніхто не думає собі: „Я маю один місяць, то нехай чекають далі!" Тепер на річнім мітинґу був вибраний касієром Михайло Клепчик, але він зрезиґнував за свого уряду. На припоручення нашого предсідника вибрано Стефана Кіцьо касієром нашого 78. відділу на 1939 рік. — Олекса Паламар, пр.; Стефан Кіцьо, кас.; МихайлоШетняк, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Молода українка кінчить Каледж.

Молода українка з Ню Йорку, панна Марія Шуст, донька Ольги і Миколи Шуст, членица Тов. „Дністер", від. 361 У Н. Союзу, покінчила тепер студії в Гунтер Каледжі й одержала ступінь „бечелер оф артс". Студії покінчила вона з великою похвалою й одержала тепер ступінь учительки американських шкіл.

Предмети її студій були: біольоґія і природничі науки. Тепер вона доповнюватиме свої студії на Колюмбійськім университеті, й прямуватиме до осягнення ступня „местер оф артс".

Панна Марія Шуст є свідомою українкою. Вона скінчила також українську школу. Крім тов. „Дністер", вона ще належить до інших молодечих українських орґанізацій, між ними „Юкраініен Сивик Сентер" і „Америкен Юкраініен Юніверситі Вімен". Слова не всилі передати тої втіхи і радости, яку мають тепер родичі Марії, діждавшись до того, що їх донька укінчила вищі школи і набула вищу освіту. Вдячна своїм родичам Марія рішила не опускати рідної української суспільности й буде далі працювати в українських інституціях на добро рідної суспільности й українського народу.

П. Кучма.

ЙОНҐСТАВН, О.

Святочний концерт.

В неділю 5. лютого ц. р. заходами місцевого відділу Союзу Українок ч. 11 і відділу 348 У. Н. С., другий раз з ряду влаштовано в нас у великій сали при 525 Райен евні святочний концерт, в честь замученої поляками української геройки Ольги з Левицьких Басараб. Зараз по Службі Божій в полудни відправив місцевий парох о. І. Забава в укр. гр. церкві св. Тройці панахиду, в якій взяли участь оба жіночі відділи в синьо-жовтих шапках. О. Забава підчас панахиди виголосив прикладну проповідь.

По полудни почався святочний концерт, який відкрила предсідниця Марія Розоміло-Періґ й пояснила ціль свята. На сцені видніли два образи Ольги Басараб. Один з її молодечого віку, а другий з того часу, коли її замордовано.

Першу точку концерту виконав жіночий хор відспіванням гимну Союзу Українок. В другій точці о. Забава виголосив вступне слово та розказав про героїчну смерть Ольги Басараб й про інших героїв, що віддали своє життя за український нарід. Публика нагородила його рясними оплесками. В третій точці виступив хор укр. гр. кат. церкви „Боян" під проводом п. Когута й відспівав кілька пісень, за які публика нагородила його рясними оплесками. Декламацію виголосила школярка української школи, Ольга Смеричанська, за що теж дістала рясні оплески. Головний реферат виголосила містопредсідниця У. Н. Союзу, пані Марія Малевич з Пітсбурґу. Бесідниця в своїй промові зясувала життя і мученичу смерть Ольги Басараб. Промова припала публиці дуже до вподоби. П. Періґ закликала до збірки на політичних вязнів, Карпатську Україну і Рідну Школу.

По збірці знов виступив хор Боян і гарно відспівав кілька пісень, за що одержав рясні оплески. Деклямацію виголосив Осип Венґжин. Реферат до молоді в англійській мові виголосила орґанізаторка МУН, панна К. Юростовська. Реферат нагороджено оплесками. Сольо співала учениця рідної школи, Марія Яворська; забирав слово предсідник 37 від. ОДВУ п. І. Доровський. Ще одну деклямацію виголосила з чуттям Ольга Смеричанська. Публика нагороджувала усіх рясними оплесками. Також виступав щераз хор Боян і виконав ряд пісень. Предсідниця свята подякувала присутним за участь і національним гимном закінчено свято.

Збірка принесла $31.50, з відзначок $12. Вислано по відтягненню розходів через Обєднання $27.30 на Карпатську Україну, політичних вязнів і Рідну Школу. Зложили: Й. Шульц $5; по $1: о. І. Забава, Марія Малевич, Марія Періґ, Д. Темник, Марія Юростовська, п. Шульц; по 50 ц.: Й. Венґжин, п. Войтович, п. Бурий, п. Мащак, І. Гармич, п. Шевчишин, п. Іванчак, І. Доровський, І. Павловський, А. Когут, І. Дубас, Т. Періґ, С. Ворожбит, В. Дубас, Т. Була, І. Кравець; по 25 ц.: М. Терлецька, А. Баранич, п. Фронс, п. Олійник, п. Бак, п. Стахура, А. Соєвич, п. Марунчак, п. Лошак, п. Тиц, п. Петрик, п. Маркевич, п. Яким, Т. Рапавий, К. Юростовська, М. Токар, І. Маркевич, Ю. Дорошенко, К. Сіка, Т. Ворожбит, К. Музика, п. Левицька, А. Морозко, І. Крушельницький, п. Данкевич, п. Марунчак, п. Журман, п. Николишин, М. Суха, Ю. Баґан, п. Ткачишин, С. Роґан, п. Павлик, п. Каліперко, п. Кориновський, п. Ліщак, п. Катинський. Збіркою занялись: А. Рапава, А. Морозко, Т. Була і М. Токар.

Анна Рапава, Анна Морозко,
секретарки свята.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Згідно з параґрафом 33. статуту У. Н. Союзу, отсим повідомляю ВП. головних урядників У. Н. Союзу, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

:——::——: розпічнеться :——::——:

В ПОНЕДІЛОК, 13. БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1939. РОКУ

В ГОДИНІ 9. РАНО

в La Salle Hotel, Chicago, Ill.

З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття: головний предсідник М. Мурашко.
2. Звіт головного предсідника М. Мурашка.
3. Звіт заступника головного предсідника Г. Германа.
4. Звіт заступниці головного предсідника Марії Малевич.
5. Звіт головного рекордового секретаря Д. Галичина.
6. Звіт головного фінансового секретаря-касієра Р. Слободяна.
7. Звіт головної контрольної комісії: Д. Капітула, д-р А. Т. Кібзей, О. Е. Малицький, С. Куропась, Р. Смук.
8. Звіти головних радних: Т. Шпікула, І. Лисак, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запоточний, В. Дідик, Юлія Баволяк, Стефанія Палівода.
9. Дискусії над звітами.
10. Внесення і ухвали.

Д. Галичин, головний рекордовий секретар.

НЕ ВСЕ ВИДРУКОВАНЕ — НАЙКРАЩЕ

Російський повістяр, еміґрант, Мих. Осорґін помістив цього тижня у „Последніх Новостях" цікаві літературні рефлексії на тему написаних і видрукованих творів. Ось деякі з них: „Весела російська приповідка: „Те, що написане пером, того не вирубиш топором". Ця приповідка імовірно наслідок містичного страху неграмотної людини перед писарем; вона істнує у всіх мовах, почавши від латини, що доречі появилася щойно в XV. ст. („верба волянт, скріпта манент"). А проте написане легко знищити не тільки сокирою, але і радиркою... Складніша справа з видрукованим. Щедрин каже: „Все, що ми бачимо довкола себе, все колись обернеться частинно в руїну та у ґній, тільки література залишиться ціла і ненарушна". Щедрин свідомо переборщив для гарної фрази. Всеж видруковане залишається надовго. І воно непоправне. Можна переревидати, „виправити і доповнити", а залишиться перше видання. Можете його викупити і знищити, та де запорука, чи якісь приятелі не відтворять його у ненарушній формі?...

...„На всякий випадок видрукована річ дубіє і поправді не варт булоб нею займатись. Якби літературні критики були розумніші і хотіли приносити більше користи — повиннів цікавитись тим, що вже написане, але ще не видруковане. На їх столах появилась би скирта чужих рукописів і вони опинились би у траґічному становищі, зате воно булоб відповідальне і славне. Чи не важніше написати про погану ще невидану повість, чому вона погана, ніж оповідати про гарну вже видруковану, чому вона гарна. Точно кажучи справжні критики це ті, яким великі видавництва доручають перечитувати та оцінювати рукописи прислані авторам; жаль, що їх оцінок не друкують.

„Зовсім неправильний погляд той, буцім-то у друку появляється найкраще з того, що пишуть відомі та невідомі автори. Це велика помилка! Поява в друку це більший або менший припадок, що залежить від безлічі обставин, які не мають ніякого звязку з прикметами твору. Є письменники, що видали багато книжок, без яких література моглаб обійтись, нічого не втративши, — кажучи делікатно. Та є й автори визначних, інколи прегарних творів, що не видрукували ніодного рядка. Це не голословна фраза, а висновок особи, яка прочитала десятки, коли не сотні чужих рукописів. Більшість з таких творів не можна видрукувати ніколи, бо все їх значіння і талант пропадають через недостачу знайомости елементарної техніки: думки, образи, навіть високі прикмети стилю пропадають у них надурно; їх автори творять, але не вміють витворювати.

...„Є ще й інші перепони: нема для них місця, недостача засобів і звязків з видавцями, які і так ідуть по лінії найменшого опору і задовольняються макулятурою". — („Діло").

БЕЗ УСПІХІВ

Від кількох місяців Мадярщина закинула Карпатську Україну великою масою летючок, які закликали українське населення прилучитися до Мадярщини. Коли це не вдалося, тоді по віденському арбітражі Мадярщина заграла на інші струни. Хотіла підбурювати українське населення проти влади премієра А. Волошина і так не допустити до скорої консолідації краю. Коли врешті і це не вдалося, тоді в багатьох місцях появилися терористичні банди.

За три місяці нараховано до 35 родів летючок, що їх Мадярщина перекинула на територію Карпатської України. Ці летчки були перевожувані в досить великій скількости зза кордону, використовуючи природні криття карпато-українських границь (ліси, річки, гори). Другий спосіб, якого вживали мадярські аґенти це була пошта, якою вони пересилали пакунки до 5-ти кґ. В пакунках не забували і про солонину та інші продукти, використовуючи бідне населення. Та успіхів летючки не мали. Сам український нарід віддавав все те у руки органам безпеки, а в останніх тижнях військові частини, а теж і січовики перешкодили, щоби летючки проникли в глиб краю.

Тему для своїх летючок мадяри підбирали щоправда досить хитро. Знаючи, що населення Карпатської України є релігійне, все не забували звернути на це увагу. Бог і релігія та ріжні святі місця, хоч і не на території українській, в летючках зустрічалися в кождому відмінку. Стиль летючок і рівень їх був дуже примітивний, з цього видно було, що мадярська пропаґанда не розраховувала на інтеліґентного читача, а тільки на сирі народну маси.

Летючки всі без виїмку друкувалися за кордоном, цебто в Мадярщині (чужі черенки, папір тощо). Але мадяри подавали фіктивних видавців на території й Карпатської України, щоб таким чином змилити наші уряди безпеки.

Сьогодні вже немає жадної небезпеки від мадярських летючок. Тому вони вже і в дуже малій скількости дістаються на територію Карпатської України. Мадярська акція з летючками зкрахувала, неоправдали себе теж і мадярські терористичні акції. Карпатська Україна розвивається швидким темпом і йде до нового життя на чолі із своїм Батьком, премієром А. Волошином.

Відтявся.

Один наш автор пішов з рукописом нової повісти до знаного критика. Той прочитав і каже:

— Ви повинні би так писати, щоби й найдурніший чоловік міг зрозуміти написане.

— А в котрім місці ви не розумієте? — запитав автор.

СМЕРТЬ У ПОЖАРІ

Підчас пожару дому в Манасасі, Верджінія, згинула вся родина Генсборів, зложена з батька й семеро дітей. Лише одна дитина, дво-літній Джан, показаний на образку, спасся завдяки своїй вірній собаці. Дитину забрала тітка.

ЦІКАВЕ ЧИТАННЯ

Ф. АЛЯХНОВІЧ: **7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ.** Цей опис справжнього „пекла на землі" опертий на особистих споминах з побуту автора на Соловках, куди його заслав московський большевицький уряд. Автор по національності білорус, а його спомини, перекладені українською мовою, дають правдивий образ жорстокого знущання большевицького уряду над своїми жертвами. 168 сторін. З передмовою про автора. Гарна окладинка рис. Гординського. Портрет автора. Видання „Діла" у Львові .... $ .50

ІВАН ФИЛИПЧАК: **БРАТНЯ ЛЮБОВ (кріпша від камінних стін).** Повість з життя загонової шляхти з початку XX віку. Автор, відомий з цілої низки історичних повістей, малює цікаві звичаї ходачкової шляхти на тлі національної боротьби між українцями й поляками. 230 сторін. З вінеткою. Накладом Філії „Просвіти" в Самборі. .... $ .75

ІВАН ФИЛИПЧАК: **БУДІВНИЧИЙ ДЕРЖАВИ.** Історична повість з XII-віку. О. Роман Лукань у передмові про життя й твори автора на вступі цеї книжки підчеркує, що це одна з рідких повістей про княжі часи. Тлом великої частини державницьких заходів українських князів, описаних у цій повісті, є Лемківщина. Наклад „Просвіти" в Самборі. Ст. 164. ...... $ .70

МАРКО ВОВЧОК: **КОЗАЦЬКА ДОЧКА (МАРУСЯ).** Автор — всім давно звісна українська письменниця Марія з Вілінських Марковичева. Та сама, котру Шевченко вважав за найкращого знавця української мови. Це вже десяте видання тої самої „Марусі", бо за нею є вічний попит. І то не лише в Україні, але й на чужині, де її признали настільки цікавою, що її перекладали на французьку, німецьку, італійську й інші мови. Зо вступом Теофіля Коструби. 164 сторін. .... $ .50

ВОЛОДИМИР БІРЧАК: **ПРОТИ ЗАКОНУ.** Повість на тлі подій XII. віку. У передмові самий автор говорить про себе, чому він взявся писати історичні повісти та як це він їх пише, а потім Л. Нетрицький розглядає провідну думку цеї повісти. Події повісти розіграються в Галичі, Чешибісах (сьогоднішнім Єзуполі), Колуші (сьогоднішнім Калуші) і інших містах Галичини, але часами перекочуються аж у далеку Мадярщину й Ракущину (Австрію). З гарною коліровою окладинкою рисунку Едварда Козака. Видання Івана Тиктора. 127 сторін. .... $ .50

Замовляйте в книгарні Свободи:

"SVOBODA"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

СОБАКИ — У ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ

Після світової війни французька військова влада припинила зовсім тресуру т. зв. „військових собак" і щойно недавно, у звязку з новою загрозою війни до деяких полків прислали „чотироножних вояків".

Зокрема їх доставили до лінії Мажіно, де собаки виконуватимуть теж службу сторожів.

У цій ділянці Франція залишилася далеко позаду інших держав, які завжди високо цінили „боеві" здібности чотироножних вояків. Тресура таких собак вимагає довгого часу, чималої терпеливости й вона зовсім не легка.

Дефіляда 14. липня 1913. р.

Перед світовою війною Франція пішла за прикладом Німеччини й Бельгії, де військова тресура собак успіла вже дати гарні успіхи. Підчас військової паради, яка відбулася 14. липня 1913. р. в Парижі вперше брали участь у дефіляді санітарні собаки, які теж зібрали від публики найбільше оплесків. У той час прикордонні станиці на сході мали вже собак-сторожів.

Собаки на війні.

Від самого початку воєнних акцій можна було часто побачити на полях боїв собак, яких завданням було відшукати серед справжніх гір людських трупів, ще живі тіла людей.

Собаки доставляли воякам до окопів харчі. Інші спеціяльно були призначені до того, щоб нищити щурів. Щоб наладнати звязки з найбільше загроженими місцями, висилали собак-гінців. У приказах до армії нераз згадували про спеціяльні заслуги на полі бою тих чотироножних приятелів та помічників вояків.

Бетті.

Після закінчення світової війни лищ с кількох полках залишили собак. Тоді на цілу Францію прославилася сука Бетті з 99 піхотинного полку, яка кожної зими доставляла полкове листування до Ляндслебургу, сільця на великій висоті в Альпах, дуже часто відрізаного снігами й додоломами від світу. Там стояв 99 полк.

Академія в Кімерсдорфі.

В Італії, Бельгії, Японії та в Німеччині тресуру військових собак продовжували й по війні. Найбільше в цьому напрямі зробила Німеччина. В Кімерсдорфі є спеціяльна „песяча академія", в якій випробовують здібности кожної собаки. Відповідно до здібностей собаку тренують до звязкової служби, для стежної або санітарної служби.

Тресура незвичайно довга й серіозна. Собаки приучуються стріляти зі скорострілів та гармат. Під цю пору Німеччина має кілька тисяч знаменито вивчених та підготованих до війни собак.

Тресура у Франції.

У Франції щойно почимають тресуру собак. До військової служби годяться лиш сильні і здорові звірята, які відзначаються проворністю, доброю вдачею і на випадок потреби справжньою відвагою.

Із 600 собак, що їх піддають окремій тресурі, лиш 10 надається до військової служби. Навчати і тресувати звірят можуть лиш спеціялісти, яких у Франції розмірно не багато.

В Німеччині вже давно це зрозуміли військові заведення для тресури є одночасно школою тресури для молодих вояків, які таким чином постійно збільшують кадри собачих „учителів".

Як ми вже згадали на вступі, лінія Мажіно має вже собак-сторожів та їх ще покищо замало. Підготованих собак у цілій Франції всього 700—800. Найбільше до військової служби надаються піринейські вівчарі. У найближчому часі у Франції почне працювати центральний заповідник для розплоду чотироножних вояків. Зорганізують там теж небавом школу для „собачих учителів".

Як бачимо, то в майбутній війні навіть звірята не матимуть спокою, лиш мусітимуть воювати поруч людей. („Наш Прапор").

Може бути.

— Чому урядникам платять платні в останній день місяця?

— Щоби їм вистарчило до першого...

ЩО МОЖЕ ВПРАВА.

Американська танцюристка Маріон Деніелс, що недавно танцювала з великим поводженням у Франції й Німеччині. Вона так подобалася німецькому диктаторові Гітлерові, що цей просив її танцювати для нього ще раз.

В шпиталі.

Лікар до хорого: — Рана в голові дуже велика — видно мозок...

Хорий: — Ой, то добре. Прошу написати до мого батька, щоби зараз приїхав подивитися, бо він все казав, що в мене в голові порожно...

Здогадався.

Професор вертається до дому перемоклий до нитки.

— Я забув рано взяти парасолю з дому, — каже до жінки.

— Знаю... А коли ти запримітив це?...

— Як дощ перестав падати і я хотів замкнути парасолю.

Ще про Шова.

Один молодий автор запросив раз Бернарда Шова на свій відчит. Шов відповів:

— Вибачте, але я дуже скоро йду спати.

— Ну, хіба раз можете зробити для мене виїмок.

— Коли я, дорогий пане, найвигідніше сплю в ліжку, а нена відчиті...

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З КАМІНКИ ЛІСНОЇ, ПОВ. РАВА РУСЬКА.

Дорогі Земляки!

Перш за все мусимо зложити Вам, Дорогі Земляки, сердечну подяку, що не забули за свої рідні сторони, Камінку, що цікавитеся її розвоєм, її культурним життям, та хочете прийти їй з поміччю, щоби вона не була послідною.

Ми самі хотіли вже до Вас звернутися за допомогою, бо саме ми тепер будемо зачинати важну будову для нашого села, будову Народного Дому.

Дорогі Земляки! Ви певно чули з листів від своєї родини, з часописей нашого краю, про життя нашого рідного села Камінки, про його буйний розвій на культурних, господарських та економічних ділянках. Ви певно знаєте про змагання, які звело наше село з людьми давнішої думки, яких то в нашому селі лишилися вже тільки недобитки. Ви напевно знаєте й про останні змагання нашого села з іншими ідеями, шкідливими національному життї цілого українського народу.

Мешканці Камінки побідили. Всі як один стали дальше до праці. В пляні дальшої праці є, як ми вже згадали, будова такого дому, в якім містились би всі товариства та установи.

По сусідних селах подібні доми вже є. Вони то побудовані при помочі своїх братів з Америки. І ми отсею дорогою звертаємося до Вас, своїх односельчан, з проханням, щоби Ви нам не відмовили й прийшли з допомогою, а за це ціла Камінка й її покоління будуть довго й невимовно Вам вдячні.

Свято віримо, що Ви, Дорогі Земляки, як в попередніх роках піддержували морально й матеріяльно своє село, то й нині, коли Ваше село хоче дійти до кращого, його неопустите, а противно своїй Камінці, одному з перших сіл равського повіту поможете в його розбудові, та будете помагати по своїй змозі й надальше.

Рівнож віримо свято, що Ви Дорогі Земляки колись вернетеся до рідного краю, в свої рідні сторони, то побачите як Ви працювали для свого села, та як Ви причинилися до його розвитку.

Засилаємо Вам з рідних сторін бажання якнайліпшого здоровля, гарного побуту, та скорого повороту в рідні сторони на краще життя.

За Виділ Читальні „Просвіти" в Камінці Лісній:

Юрко Гоцій, голова,
Олекса Кулинич, секретар,
Андрій Кудрик, скарбник.

На повищий заклик зійшлися дня 19. лютого ц. р. односельчани з Камінки Лісної, замешкані в Ню Йорку, на наради і по річевих нарадах рішили прийти з поміччю свому рідному селі в будові Народного Дому. На тих нарадах рішено призбирати фонди на повищу ціль дорогою збірки добровільних жертв, з доходів влаштованих підприємств тощо. Рішено також з повищим закликом віднестися до всіх односельчан з Камінки Лісної замешканих в інших стейтах Злучених Держав Пів. Америки й Канади. Вибрано також до тої цілі Комітет, в склад якого ввійшли: Микола Близнак голова; Павло Марко, містоголова; Гринь Сушко, секретар, Петро Дорош, скарбник. Контрольна комісія: Іван Ґелетій, Анна Ґелетій і Андрій Марко.

Присутні на зборах зараз з місця започаткували складання жертв на будову Народного Дому в Камінці Лісній й зложили: Петро Дорош $20, Іван Ґелетій $15, Андрій Ґелетій $10; по $5: Микола Близнак, Анна Ґелетій, Павло Марко, Андрій Марко, Ева Бережовець зам. Палій, Танка Мороз.

Кореспонденцію і евентуальні жертви проситься пересилати до: Nicholas Blyznak 100 St. Mark's Place, New York City.

ЗА ГРІХИ БАТЬКІВ

Американські вчені, що цікавляться справами дітичности, прослідили ось такі два випадки: З початком 18-го століття крутилася в східних стейтах Злучених Держав (тоді ще вони були англійською кольонією) жінка Ада Джюк. Нічого доброго не могли про неї сказати тодішні поліцейські чи судові акти. Була це пяниця зовсім легких обичаїв, яка в старшім віці жила тільки з жебраннии. Метрикальні книги, в яких довгі літа порпалися американські вчені, виказують, що ця Ада Джюк мала кількоро неслюбних дітей від ріжних невідомих батьків. В 1740 р. вона померла, але й нащадки множилися досить обильно; вчені могли ствердити на основі метрикальних книг 2820 нащадків тієї жінки. З того немалого числа дітей, внуків, правнуків і праправнуків згадані вчені могли прослідити перебіг життя 709 осіб. **Виявилося, що з тих 709 осіб всі були ненормальні**; з них було 64 божевільних і 77 злочинців; решта була зовсім маловартісна порода людей, які були тільки тягарем для громадянства, що мусіло їх вдержувати.

Про другий, частинно відмінний припадок, оповідає американський вчений д-р Ґоддарт ось що: Чистокровний англієць Мартин Колікек (це прізвище прибране) був здоровим, енергійним і талановитим сином фармера. В часі визвольних змагань американців молодий Мартин брав живу участь у війні. Принагідно пізнав він якусь тупоумну дівчину; наслідком тієї короткої знайомости була дитина, що сталася прабатьком кількасот осіб, з яких, — як виказав д-р Ґоддард, — 480 осіб було якнайгіршої породи.

Мартин, вернувшись з війни, оженився зі здоровою, нормальною дівчиною; з цього подружжя прослідив д-р Ґоддард усіх 496 нащадків; з них було тільки двох пияків і один морально маловартісний чоловік; решта — це були дуже здібні, чесні й працьовиті люди, між якими було чимало мистців та вчених.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 26. лютого 1939. помер член відділу 70. У. Н. Союзу МИХАЙЛО НАГРЕБЕЦЬКИЙ.

Походив зо села Злота Слобода, повіт Бережани, Галичина. Оставив вдовою жінку Йосифину.

Похорон відбудеться в середу, 1. березня, в 9. год. рано, з похоронного заведення під ч. 131 Belmont Ave., Newark, N. J. під урудою Г. Євусяка, до церкви св. Івана Хрестителя, 600 High St., Newark, N. J. Тлінні останки покійного будуть похоронені на Holy Name Cemetary.

З. Д. П.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

Українська церква Пресв. Богородиці в Савт Плейнфілд пошукує ДЯКОВЧИТЕЛЯ. Може приїжджати з Ню Йорку або інших поблизьких осель. Булоб добре, щоби явився до церкви в четвер в 8. год. вечором, або писати до:
ST. MARY'S UKRAINIAN CHURCH,
So. Plainfield, N. J.

Характер.

—Копакевич — людина без характеру! Я назвав його ідіотом, крутієм, малпою і свинею, а він не образився!

— Ти забув мій дорогенький, що він судя при змаганнях копаного мяча і мусить на такі постійні вигуки публики не звертати ніякої уваги, а витримати характер.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(45)

Тарзан заохочував усіх членів свойого товариства, щоб вони якнайскорше поспішали, бо лиш в той спосіб їм удасться перехопити Атана Тома ще заки він успіє дістатись до таємничої столиці Атар. Горячка, з якою поспішало ціле товариство, уділялось також малпам. Вони чули, що щось важне роблять. Щоб стати тим більше корисними, вони промощували шлях.

Том, тимчасом, був майже при своїй цілі. Він бачив перед собою кратер величезної вулькані́чної гори. А в тім кратері було „заборонене місто". Та перед ним було ще чимало труднощів. Коли він вранці пробудився він побачив, що його слуги і сторожа аскарів, повтікали. Вони боялись йти далі. Перед вульканом вони мали непоборний страх.

Тільки Ляль Таск лишився. Він прийшов стурбований до Тома і тривожно запитав: „Що будемо тепер робити, пане?" На те Том брутально відповів: „Підемо самі вперед. Там кількасот кроків від нас, знаходяться дорогоцінности неймовірної вартости. Чи ми малиб тепер завернути, поборовши стільки перешкод? Ні, я ще не здурів. Підемо разом вперед".

Таск нічого на це не відповів. А Том був певний, що піде разом з ним. Оба вони рушили в напрямі гори. Попереду йшов Том, за ним Таск, який почувався зовсім погано. Він сам боявся йти далі. А коли до того занюхав повітря наладоване сіркою, він зовсім спантеличився. Він йшов ненаначеб в якийсь інший світ. Зате Том йшов сміло вперед.